

Після отримання робітничої професії водія чи автослюсаря кожному бажуючому надається можливість продовжити навчання до рівня молодшого спеціаліста з обслуговування і ремонту автомобілів і двигунів. Наступним етапом є здобуття рівня бакалавра, а після акредитації, можливо, і спеціаліста з інженерної спеціальності “Автомобілі і автомобільне господарство”. Тепер така підготовка ведеться автомеханічним відділенням Відкритого міжнародного університету розвитку людини “Україна”, яке функціонує на базі ННЦ у відповідності з Договором про творче співробітництво і взаємодопомогу між названими закладами. Нині на автомеханічному відділенні проводиться постійна робота з удосконалення завершальної підготовки фахівців автомобільного транспорту найвищого освітньо-кваліфікаційного рівня. Університет є одним із ініціаторів і першопрохідців освоєння системи неперервної професійної освіти, і робота автомеханічного відділення — одна з найскладніших випробувальних ланок в цьому ланцюгу. Адже йдеться про підготовку інженерної спеціальності, яка вимагає широкого використання лабораторної бази і виробничого комплексу.

Першочерговим етапом є розроблення й упровадження у навчальний процес усіх структурних підрозділів наскрізних програм, які б відповідали наміченій меті. Для того створена і діє спеціальна творча група із представників університету, ННЦ, учених інших навчальних закладів та провідних фахівців галузевих міністерств і установ.

Одним із найважливіших напрямів нашої діяльності є розроблення й упровадження в навчальний процес прогресивних освітніх технологій, створення електронних підручників тощо [2]. Нині в ННЦ сформований і діє творчий науково-педагогічний колектив, який розробляє електронну версію підручника “Електричне та електронне обладнання автомобілів”, що передбачає одночасне вивчення і рівневий контроль знань з даного курсу (відповідно до показаного на рисунку схематичного зображення структури курсу і методики його застосування).

Для інтегрованих груп студентів-автомеханіків Університету “Україна” необхідність створення таких підручників є першочерговою, зважаючи на складність освоєння технічних дисциплін особами з вадами слуху.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті* // Освіта.— 2001.— № 60—61.
2. *Кокорева Л.В. и др. Диалоговые системы и представление знаний.*— К.: Наук. думка, 1993.

О.М. МАКСИМОВИЧ,
кандидат педагогічних наук, доцент

ПЕРСПЕКТИВИ ЗДОБУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Формирование личности зависит от влияния различных факторов. Одним из них является воспитание, составной частью которого в широком его значении становится образование. Положение и развитие Украины как независимого государства, ориентация ее на передовые страны мира требуют решения ряда проблем просвещения, в том числе введения различных просветительских услуг для получения высшего образования. Об этом, в частности, и идет речь в этой статье. Особенно актуальна эта проблема для отдельной категории населения нашей страны — людей с особыми потребностями.

The forming of individual depends on different factors. Upbringing is one of them; education in wide context becomes a part of it. Position and development of Ukraine as an independent state, its orientation on the developed countries requires solving some educational problems, including introduction of different elucidative services for gaining higher education. This is the topic covered in the given article. This problem is especially important for such category of our country inhabitants as people with disabilities.

В Україні постала проблема осмислити нині діючу систему освіти, метою якої є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу.

Реформування системи загальної і вищої освіти спонукало до створення і затвердження нового документа — Національної доктрини розвитку освіти, оскільки всі намічені плани в Державній національній програмі “Освіта” (“Україна XXI століття”) були реалізовані. В доктрині визначено систему концептуальних ідей і поглядів на стратегію й основні напрями розвитку освіти у першій чверті XXI століття. В цьому документі зазначається: “Мета державної політики розвитку освіти полягає у створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід’ємну складову європейської та світової спільноти” [1, с. 3].

У Законі України “Про вищу освіту” встановлено правові, організаційні, фінансові та інші засади функціонування системи вищої освіти. Навчально-виховний процес у ВНЗ, згідно зі ст. 41, забезпечує можливість здобуття людиною знань, умінь і навичок у гуманітарній, соціальній, науково-природничій і технічній сферах; інтелектуального, морального, духовного, естетичного та фізичного розвитку особи, що сприяє формуванню знаючої, вмілої та вихованої особистості. Статті 12–15 цього Закону визначають державні і галузеві стандарти вищої освіти, науково-методичне забезпечення вищої школи.

В основу нової концепції освіти, на нашу думку, має бути покладений принцип не інформаційного навчання, який, на жаль, сьогодні займає панівні позиції, а принцип навчального пізнання, або методологічного навчання, що спирається на методологію наукового пізнання. Основою такого принципу є модель особистісно зорієнтованого навчання, що запропонована І. Бехом, при якому, за Л.С. Виготським, можливості навчання визначаються зоною найближчого розвитку, а необхідною умовою активності й розумового розвитку є така організація їх пізнавальної діяльності, яка сприяє максимально швидкому переходу зони найближчого розвитку на рівень актуального розвитку та утворення нової зони найближчого розвитку із ширшими можливостями студента до наслідування, співпраці й самостійності. Тобто в процесі розвивального навчання має відпрацьовуватись прогресивна технологія діяльності студента для отримання й використання визначеної системи знань, умінь і навичок, виробляється певний стиль мислення, які уможливають кожній особистості орієнтування в новій для неї ситуації і віднаходження ефективних варіантів діяльності.

Таким чином, модель такого навчання підпорядковується процесу засвоєння знань, умінь і навичок, а саме: сприйняття й осмислення кожної нової порції інформації — усвідомлення її за допомогою розуміння — узагальнення і закріплення його — здатність застосувати її на практиці — виникнення потреби у нових знаннях. Тобто як школа, так і ВНЗ, повинні навчати вчити вчитися.

Очевидно, у ВНЗ для кожного циклу підготовки молодого спеціаліста, бакалавра, магістра мають бути розроблені нормативні програми з дисциплін фундаментального циклу і програми дисциплін із загальногуманітарного циклу, які встановлюють необхідний рівень знань і практичних навичок із кожного циклу підготовки. Передбачені програмою теми мають бути обов'язковими для включення кафедрами освітніх закладів до робочих програм дисциплін вищих навчальних закладів.

Такі нормативні програми з відповідного циклу підготовки повинні бути в кожного студента для вирішення ним проблеми, які дисципліни він може вивчати консультативно. Тобто деякі предмети студенти можуть вивчати самостійно, отримуючи необхідні консультації та маючи відповідний контроль із боку викладача, оскільки доведено, що одним із вирішальних факторів отримання найбільш глибоких і міцних знань є той факт, коли

знання здобуті самостійно.

Можливо, в межах університету, але, спираючись на нормативні документи і відповідно до освітніх вимог навчальних дисциплін, доцільно вводити інтегровані курси з гуманітарних, наприклад, дисциплін за модульним принципом навчання, оскільки відомо, що 20 % матеріалу (історичний аспект і т. д.) повторюється в низці дисциплін. Тому важливо, щоб, знову ж, студент мав на руках необхідний пакет матеріалів, опрацювавши який, зміг би скласти залік чи екзамен. Що має входити до даного пакету матеріалів? Звичайно, тематичний навчальний план із зазначенням кількості годин, відведених на вивчення даної дисципліни; можливо, конспект лекцій викладача; список рекомендованої літератури з вказівкою найоптимальнішого вивчення конкретної теми з певного навчального посібника; перелік питань, які слід підготувати до заліку або екзамену; перелік додаткової літератури.

В який спосіб надаватимуться студентам ці матеріали? Звичайно, що найкращим є отримання освітніх послуг без відвідування ВНЗ, за допомогою сучасних інформаційно-освітніх технологій і систем телекомунікації — таких, як електронна пошта, телебачення, Інтернет, або ж це буде записано на диктофоні, або у вигляді паперової продукції — насамкінець це не має суттєвого значення.

На нашу думку, дистанційне навчання за досить короткий проміжок часу посяде вагоме місце на ринку освітніх послуг, оскільки можна отримати університетський диплом без навчання стаціонарно. Крім того, дистанційна форма освіти відкриває широкі можливості для отримання освітніх послуг студентам-інвалідам.

Хоча лекції дистанційної освіти виключають живе спілкування аудиторії з викладачем, яке відіграє важливу роль в пізнавальній діяльності студента, але вони мають і ряд переваг. Записані вони на дискетах або CD-ROM-дисках і т.д., а використання новітніх технологій (гіпертексту, ПС-технологій, мультимедіа тощо) робить їх доступними, чіткими, наочними. До того ж, дистанційна форма освіти передбачає і консультації, і лабораторні, і практичні, і контрольні роботи, і форми контролю знань, умінь і навичок студентів, а також можна дати їм можливість складати заліки або екзамени з нефармових (наприклад, гуманітарних) дисциплін за місцем проживання, за наявності поблизу ВНЗ, який може співпрацювати з даним НЗ на умовах контракту. Ось чому студенту важливо мати навчально-методичний комплекс з дисципліни.

Важливо також для студента мати на руках робочий навчальний план усього курсу навчання. Можливо, в силу певних умов, студентам слід ввести термін навчання не 3, 4, 5 років, а видавати документ про отримання відповідної освіти після набуття знань з дисциплін усього циклу навчання, хоча доцільно ввести термін мінімальної кількості років, необхідних для здобуття освіти.

Отже, створення програм наскрізного навчання та планів неперервного

виховання від дитячого садка до магістратури, виготовлення науково-методичного забезпечення в повному обсязі, включаючи освітні стандарти, зорієнтовані на новітні технології, є нааявною потребою сьогодення. Так, в Івано-Франківському представництві налагоджено тісний зв'язок із навчально-реабілітаційним центром, який діє в місті. В центрі наразі реалізовано ідею наскрізного навчання й виховання дітей з особливими потребами від дитячого садку до 8-го класу. Надалі активно працюватимемо в плані створення макета системи навчання: дитячий садок — навчально-реабілітаційний центр — коледж на базі представництва університету — університет або дитячий садок — навчально-реабілітаційний центр — університет. У представництві ведеться робота щодо запровадження системи дистанційного навчання для групи студентів з особливими потребами. Планується за рахунок коштів міської адміністрації закупити комп'ютери для навчання студентів на дому шляхом дистанційної освіти.

Безперечно, означена система підготовки студентів вимагає ще суттєвого допрацювання, але, на наш погляд, саме від цього залежатиме в майбутньому рівень освіти в Україні, доля студентів, які покладають на нас свої надії, а взагалі це є показником розвитку нашого суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національна доктрина розвитку освіти: Затверджено Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002.
2. Закон України «Про вищу освіту»: Затверджено 17 січня 2002 р. № 2984-III.
3. *Таланчук Петро, Рижкова Світлана*. Дистанційна форма навчання як складова інтегрування України в світовий освітній простір // Освіта й управління. — Т. 3. — 1999. — № 1 — С. 48–52.

Л.А. ЗАВІРЮХА,

кандидат педагогічних наук, доцент

ОВОЛОДІННЯ ОСОБИСТІСТЮ ЗАСАДАМИ ТОЛЕРАНТНОСТІ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Рассматривается толерантность как одна из абсолютных духовных ценностей личности.

Сосредотачивается внимание на конкретных методико-теоретических началах воспитания толерантности, которыми могут воспользоваться учителя, аспиранты, студенты и все те, кто интересуется современными проблемами воспитания, и, в частности, для интеграции в социум студентов с инвалидностью.

Акцентируется на важности распространения идей Декларации принципов толерантности и их реализации в повседневной жизни.

Tolerance as one of absolute spiritual values of a person is considered in the article. The concrete methodical and theoretical origins of tolerance education are paid attention. It can be used by instructors, post-graduates, students as well as everyone who is interested in modern problems of education and in particular for integration of disabled students in social environment.

The importance of delivering the Tolerance Principle Declaration ideas and their realization in everyday life is underlined.

Толерантність як одна із абсолютних духовних цінностей

Уже робляться перші спроби відстежувати взаємозв'язок між соціальними струсами та відповідними реакціями докільця на стихійні сплески людського озлоблення, насильства, агресії у вигляді найрізноманітніших природних катаклізмів, землетрусів, повеней, тайфунів тощо. І якщо свободу, демократію, ринок нам виставляють як панацею від усіх наших бід, що автоматично оздоровить країну, то це свідчить, принаймні, про відсутність розуміння того, що панацеєю це може бути лише за умов правильного духовного наповнення людини, за відчуття абсолютних цінностей, з-поміж яких толерантність посідає далеко не останнє місце. Адже толерантність як одна з норм поведінки людини має величезне значення для дотримання миру та злагоди в цивілізованому суспільстві, соціально-економічного розвитку всіх народів.

16 листопада 1995 р. на XXVIII сесії Генеральної конференції держав-членів ЮНЕСКО було одностайно прийнято Декларацію принципів толерантності. Відтоді ця дата відзначається як Міжнародний день толерантності. «Взаємотерпимість, толерантне ставлення один до одного, солідарність, діалог і взаєморозуміння, — говориться в Декларації, — повинні стати нормою поведінки і дій всіх людей без винятку, груп людей, політичних партій, громадських організацій і рухів, адже толерантність є не тільки важливим принципом, а й необхідною умовою миру та соціально-економічного розвитку людей» [1, с. 9].

Рух за толерантність набуває все більшого визнання та поширення. І не тільки загальному у світі, а й (що вельми показово) в Україні. Адже толерантність стосується всіх ланок суспільного життя нашої молоді держави.

Що ж означає слово «толерантність»? У перекладі на українську мову це — терпимість. Терпимість до чогось своєрідного, істотно інакшого — чиеїсь думки, позиції, переконань. Це досить містке та глибоке поняття. Воно торкається і міжнародних відносин, і діалогу культур, і міжетнічних та міжконфесійних взаємин, і культури світу.

Толерантність означає поважання, прийняття та розуміння багатого